

การศึกษาในยุคพลิกผันที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา

The VUCA crisis influencing impacts on Physical Education

ปัทมา แซ่งอาศัย^{1*} และ ต่อศักดิ์ แก้วจรัสวิไล²

Pattama Sengarsai^{1*} and Toasak Kawjaratwilai²

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในปี พ.ศ. 2563-2564 ส่งผลกระทบวงกว้างในหลายมิติทั่วโลก สถานศึกษาเป็นสถานที่อันดับแรกที่ถูกประกาศปิด การศึกษาเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเป็นออนไลน์ส่งผลกับทุกสาระการเรียนรู้ พลศึกษาเป็นวิชาที่ต้องสอนควบคู่กับการลงมือปฏิบัติจริง จึงไม่สามารถทำได้หรือทำได้ยากในการเรียนรูปแบบออนไลน์ ถือเป็นความท้าทายของระบบการศึกษาที่จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการให้เหมาะสม ลดความเหลื่อมล้ำ และทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์กับผู้เรียนสูงสุด

ศตวรรษที่ 21 การเตรียมตัว ยอมรับ และปรับเปลี่ยนทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะช่วยให้เกิดการปรับตัวทันต่อสถานการณ์ได้ง่าย ครูเปลี่ยนจากผู้สอนเป็นโค้ชคอยให้คำแนะนำ จนเกิดเป็นรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นรูปแบบที่ตอบใจทวิชาพลศึกษาในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติอย่างเหมาะสม เป็นการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะความคิดระดับสูงอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินข้อมูลในสถานการณ์ใหม่ได้ดี โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุก มีส่วนร่วม ส่งผลให้เกิดพัฒนาการด้านร่างกายที่สมวัย สร้างแรงจูงใจให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยตนเองและผู้สอน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ทางพลศึกษา บรรลุเป้าหมายของการเรียนร่วมกันอย่างมีความสุข

คำสำคัญ: ยุคพลิกผัน การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 รูปแบบการสอน พลศึกษา

Abstract

The VUCA crisis and the epidemic situation of COVID-19 during 2019-2020, caused significant impacts on people around the world in many dimensions. The education system needed to face gigantic changes. There was a modification in education that changed the teaching and learning style to be online, affecting every learning subject, especially Physical Education. In general, Physical Education must be taught along with actual practices, which very difficult or impossible to execute using online platforms. Therefore, it is a major challenge for the education system to adjust appropriate teaching styles and methods conforming to the situations in order to reduce inequality and maximize the efficiency of the students.

¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

¹ Faculty of Science and Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

² คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

² Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University at Kamphaeng Saen Campus

* Corresponding author. E-mail: pattama.s@rmutsb.ac.th

In the 21st century, in order for both teachers and students to easily adapt to changeable and uncertain situations, they need to prepare, accept, and adjust accordingly. The teachers turn from tutors to guiding coaches which changes the type of education to active learning that best suits Physical Education in the current situation. Since it is a teaching process that encourages learners to participate in class, it is crucial to create interactions between instructors and learners. This aims to make the students take the practice actively and appropriately as it is the type of learning that effectively develops high-level thinking skills which will help the learners to analyze, synthesize, and evaluate information efficiently in new situations. Concerning the learning atmosphere for the students, making them study with fun, engaging, and progressing their physical development properly are also important. Moreover, creating motivation for interaction between the students and teachers would be beneficial for learning Physical Education and achieving the goal of learning together happily.

Keyword: VUCA, the 21st century learning, teaching model, physical education

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 มาพร้อมความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรม ทำให้อัตราการแข่งขันเพิ่มสูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันทำให้องค์กรต่าง ๆ ได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งรู้จักกันในนาม VUCA world คือ ลักษณะที่มีความผันผวน (V-volatility) ความไม่แน่นอน (U-uncertainty) ความซับซ้อน (C-complexity) และความคลุมเครือ (A-ambiguity) (Ra-ngaptook, 2020; Lekhakula, 2021) ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดของ VUCA ในปี พ.ศ. 2563-2564 พบสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 เป็นเชื้อไวรัสที่ทำให้เกิดอาการป่วยในระบบทางเดินหายใจในคน และสามารถแพร่เชื้อจากคนสู่คนได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบวงกว้างในหลายมิติทั่วโลก รวมทั้งผลกระทบต่อการศึกษาในหลายแง่มุม ตั้งแต่การปิดเรียน ปรับมาใช้ในการสอนผ่านกลไกต่าง ๆ ผลกระทบทางเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับครัวเรือน ทำให้เด็กหลายคน

ต้องออกจากสถานศึกษา เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามากขึ้น (Thongleamnak, 2021) การศึกษาต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ หลายสถานศึกษาปิดและเปลี่ยนรูปแบบเรียนออนไลน์ หากสถานศึกษามีข้อจำกัดด้านงบประมาณหรือปรับตัวได้ช้า ยิ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ส่งผลให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ผู้เรียนต้องออกนอกกระบวน จึงเป็นความท้าทายของระบบการศึกษาที่จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการให้เหมาะสม ลดความเหลื่อมล้ำและทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์กับผู้เรียนสูงสุด เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานในการพัฒนาคน สำหรับการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาถือเป็นความท้าทายที่ต้องปรับรูปแบบการเรียนแบบพลิกโฉม จากรูปแบบการฝึกปฏิบัติที่ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์แบบซึ่งหน้า (face to face) เป็นรูปแบบออนไลน์ ซึ่งไม่ว่ารูปแบบการสอนจะเปลี่ยนไปอย่างไรก็ตาม ผู้สอนจะต้องกำหนดแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและผู้สอน

ทั้งนี้เพื่อประโยชน์และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามประกาศยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ปี พ.ศ. 2561-2580) เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและความสามารถในการแข่งขันที่สนองความต้องการของตลาดงานและประเทศ ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ (The National Economic and Social Development Council, 2018) ที่ผ่านมาการศึกษาของไทยเป็นการตอบสนองการเรียนรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงน้อย เนื่องจากผู้สอนยังยึดรูปแบบการสอนแบบเดิม ปรับตัวไม่ทันกับเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน มีความซับซ้อนและคลุมเครือ ซึ่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อการศึกษาทุกระดับ ในขณะที่โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน ระบบการศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโลก สถานศึกษาต้องเตรียมพร้อมสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเปลี่ยนวิธีการที่จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้วยการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในภาพรวมมากกว่าความสำเร็จทางวิชาการ แต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้สถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรที่ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมความรู้และทักษะต่อกับโลกและเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในโลก ผู้เรียนทุกคนในศตวรรษที่ 21 ต้องสามารถคิดแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ สื่อสารได้ และตระหนักรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ทั่วโลก ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการทำงานและเป็นพลเมืองที่มีชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาควรปรับวิธีการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง และทำงานเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพทำงาน และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี สถาบันการศึกษาควรมีกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียนโดยคำนึงถึง

แรงผลักดันที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นทุกวัน การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร และการออกแบบการเรียนการสอน โดยสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถที่จำเป็น เพื่อประสบความสำเร็จในการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์จริงทางสังคม บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงการศึกษาในยุคพลิกผันที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาที่ต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนแบบพลิกโฉม จากรูปแบบการฝึกปฏิบัติที่ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์แบบซึ่งหน้าเปลี่ยนเป็นรูปแบบออนไลน์ ซึ่งไม่ว่าการเรียนการสอนจะเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบใดก็ตาม ผู้สอนจะต้องปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและผู้สอน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ข้อมูลจากการศึกษานี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษา โดยเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ผ่านการพัฒนานวัตกรรมทางพลศึกษาหรือเรียนรู้ผ่านเกมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม สร้างแรงจูงใจให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้สอนนำข้อมูลย้อนกลับที่ผู้เรียนสะท้อนระหว่างการเรียนรู้ หรือหลังจากเรียนแต่ละครั้ง ไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

ผลกระทบต่องานศึกษาในยุคพลิกผัน

ก่อนการแพร่ระบาดของ COVID-19 สถาบันการศึกษาทุกแห่งจะจัดรูปแบบการเรียนการสอนตามมาตรฐาน การที่ผู้เรียนจะมีคุณภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ การที่ผู้เรียนจะมีคุณภาพและ

บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลสอดคล้องกับผู้เรียน และจัดการเรียนรู้เน้นคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งผู้สอนต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา โดยรูปแบบการเรียนการสอนก่อนการแพร่ระบาดของ COVID-19 เป็นการสอนแบบที่ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์แบบซึ่งหน้า มีกิจกรรมที่หลากหลายโดยยังคงเน้นผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สถานศึกษาจึงมีนโยบายให้ผู้สอนออกแบบการเรียนรู้จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียน นำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

สถานศึกษาเป็นสถาบันที่อันดับแรกที่ถูกประกาศปิดหลังจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้ผู้เรียนและผู้สอนต้องปรับตัวกับวิธีการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ เป็นการเรียนการสอนออนไลน์ (online learning) จึงต้องปรับตัวอย่างมากเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ดังกล่าว ปัญหาที่พบนอกจากผู้เรียนบางส่วนไม่พร้อมด้วยข้อจำกัดด้านอุปกรณ์และทุนทรัพย์แล้ว ผู้สอนหลายคนที่ย่างมากและคุ้นชินกับการสอนแบบปกติมาตลอดชีวิตต้องปรับตัวอย่างมาก เนื่องจากการเรียนการสอนออนไลน์เป็นเครื่องมือสำคัญที่ระบบการศึกษาในประเทศไทยนำมาใช้ในสถานการณ์โรคระบาด เป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีเรียนในรูปแบบเดิมให้เป็นการเรียนในรูปแบบใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ทำให้แนวทางการเรียนการสอนจากเดิมเปลี่ยนเป็นพึ่งพิงระบบอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก

การแพร่ระบาดของ COVID-19 สร้างผลกระทบต่อนักการศึกษาอย่างรุนแรง เนื่องจากสถานการณ์

การแพร่ระบาดนานกว่า 2 ปี การเรียนการสอนออนไลน์จึงเป็นทางเลือกที่นำมาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคเพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการได้วางไว้ เป็นวิธีการแก้ไขปัญหาที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้โดยไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาของสังคมไทยกับการจัดการเรียนการสอนอาจยังมีประสิทธิภาพและความพร้อมไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำเพิ่มมากขึ้น พบปัญหาที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) ปัญหาการเรียนรู้ถดถอย (learning loss) และ 2) ปัญหาการหลุดออกจากระบบการศึกษา (Paichayontvijit, & Thitisawan, 2022) จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อการศึกษาระดับตั้งแต่ศูนย์เด็กเล็ก กลุ่มเด็กปฐมวัย ก่อนประถมศึกษา เนื่องจากเด็กวัยนี้มีข้อจำกัดด้านการเรียนออนไลน์ จึงจำเป็นต้องอยู่กับบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ตามมาตรการรักษาความปลอดภัยและลดการแพร่กระจายโรค ทำให้เด็กไม่ได้ออกไปเล่นตามวัย ไม่ได้รับการฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็ก หรือฝึกการอยู่ร่วมกับเด็กอื่น ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรค พบว่า เด็กเล็กมีการพัฒนาของกล้ามเนื้อที่ลดลง นอกจากนี้เด็กกลุ่มพิเศษที่ต้องการการเรียนการสอนแบบเฉพาะเจาะจงยังเป็นกลุ่มเสี่ยงสูงที่จะหลุดออกจากระบบการศึกษา สำหรับเด็กโตการเรียนการสอนในวิชาที่ต้องมีการฝึกปฏิบัติการต่าง ๆ จะได้รับผลกระทบมากกว่าวิชาที่สามารถเรียนได้ในระยะไกล เช่น วิชาคอมพิวเตอร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาพลศึกษา เป็นต้น เนื่องจากผู้สอนและผู้เรียนขาดการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งหน้า การฝึกปฏิบัติมีข้อจำกัด ส่งผลให้ประสิทธิภาพ

การเรียนรู้ลดลง ในมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาทั้งในภาคบรรยายและภาคปฏิบัติ ที่จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนอย่างมาก (Thongleamnak, 2021)

สถาบันการศึกษามีรายได้ลดลงจากการลงทะเบียนเรียนของนักเรียน นักศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเอกชนที่ขาดรายได้จากนักศึกษาต่างชาติหรือจากสภาวะเศรษฐกิจที่ผู้ปกครองมีรายได้ลดลง ซึ่งได้รับผลกระทบทั่วโลก โดยพบว่า มหาวิทยาลัยชั้นนำทั้งในสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย ซึ่งเดิมมีรายได้จำนวนมากจากนักศึกษาต่างชาติหรือนักศึกษาต่างรัฐ เมื่อเกิดการแพร่ระบาดต้องเรียนทางไกล ทำให้นักศึกษาหลายคนตัดสินใจพักการเรียน ส่งผลให้มหาวิทยาลัยหลายแห่งมีรายได้ลดลง ทำให้ต้องปิดตัวหรือชะลอการเปิดหลักสูตร หรือยกเลิกการรับนักศึกษาในระดับบัณฑิตในบางสาขา ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน (Thongleamnak, 2021)

มีการศึกษาก่อนหน้ารายงานว่าขีดความสามารถในด้านการศึกษานักเรียนไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยวัดจากโครงการประเมินคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานสากล หรือที่เรียกว่า PISA (program for international student assessment) ของเด็กอายุ 15 ปี พบว่า ในปี ค.ศ. 2018 เด็กไทยมีคะแนนการอ่าน 393 คะแนน และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี ขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือกลุ่ม OECD มีคะแนนที่สูงถึง 500 คะแนน (Tangkitvanich, 2020) จากการศึกษาของ Lertsakomsiri (2021) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเซนต์หลุยส์จากสถานการณ์โควิด-19 พบว่า พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา

โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ขึ้นกับปัจจัยภายใน ได้แก่ เจตคติต่อการเรียนผ่านระบบออนไลน์ การปรับตัวของนักศึกษา และปัจจัยภายนอก ได้แก่ พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และความพร้อมของสื่อ/เทคโนโลยีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยควรตระหนักถึงปัจจัยดังกล่าว และพัฒนาให้นักศึกษามีพฤติกรรมการเรียนผ่านระบบออนไลน์ที่ดี สถาบันการศึกษาคควรจัดการรวมความรู้และทักษะที่จำเป็นอย่างเป็นระบบ มีระบบสนับสนุนที่ได้มาตรฐาน มีการประเมินหลักสูตรและการเรียนสอน การพัฒนาผู้สอน การพัฒนาสภาพแวดล้อม เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ และเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาจะมีคุณสมบัติเหมาะสม และพร้อมที่จะดำเนินชีวิตหรือประกอบอาชีพในยุคที่โลกดิจิทัลที่เชื่อมต่อกันทั่วโลก

ผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา

สำหรับข้อมูลด้านการสอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาในปี พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นช่วงก่อนการระบาดของ COVID-19 พบปัญหาการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาและพลศึกษา คือ การสอนของผู้สอนอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ ขาดกิจกรรมการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาของผู้เรียนและยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยายหรืออธิบายให้ผู้เรียนฟัง ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง การถ่ายทอดความรู้และให้ความสำคัญกับผู้เรียนน้อย ไม่สนใจความต้องการของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย จึงไม่สนใจตอบการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่สามารถดึงศักยภาพของผู้เรียนออกมาได้ ขาดการค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและไม่มีสื่อการเรียนการสอนหรือกิจกรรม

ที่น่าสนใจ (Tochaiyaphum, 2016) หากสถาบันการศึกษา และผู้สอนไม่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน ให้เหมาะสมย่อมส่งผลกระทบต่อผู้เรียนและส่งผลกระทบต่อ การเรียนอย่างแน่นอน สำหรับการเรียนออนไลน์ช่วงที่มีการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่มีมาตรการให้ประชาชนใช้ชีวิตแบบเว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) รัฐบาลไทยมีนโยบายให้สถานศึกษา ทุกแห่งเริ่มต้นการเรียนออนไลน์ถ่ายทอดสดผ่านทาง DLTV ในวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 ในระยะแรก พบปัญหาเกิดขึ้นตลอดเวลาที่มีการเรียนการสอน ผ่านระบบออนไลน์ เช่น เว็บกลางล่มหลายครั้ง ผู้เรียน ไม่สนใจเรียน มาตรฐานของผู้สอนที่มีความแตกต่าง หลากหลาย ผู้สอนบางรายออกเสียงไม่ชัดเจน สัญญาณ ขาดหายเป็นระยะ โดยพบปัญหารูปแบบนี้ในวงกว้าง ทั้งในไทยและต่างประเทศ สำหรับประเทศอินเดีย จีน เกาหลีใต้ และมาเลเซีย ประสบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบออนไลน์เช่นเดียวกับประเทศไทย ในช่วงที่สถานการณ์โรคอุบัติใหม่ยังไม่คลี่คลาย ประกอบกับการระบาดของโรคติดต่อยาวนาน หลายประเทศทั่วโลกมีการพัฒนาและปรับปรุง อย่างต่อเนื่อง เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้นำ ด้านการศึกษาออนไลน์ที่เป็นที่ยอมรับในโลกปัจจุบัน โดยมีวิทยาลัยออนไลน์หลายร้อยแห่งและหลักสูตร ออนไลน์หลายพันหลักสูตรให้บริการแก่นักเรียน นักศึกษาในการเรียนแบบออนไลน์ ซึ่งก่อนหน้านี้ ก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกับประเทศไทยมาก่อน (Senaphong, 2020; Thongleamnak, 2021)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงเป็นความท้าทาย สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ตัวผู้สอน และตัวผู้เรียน ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน โดยเฉพาะการเรียน

การสอนวิชาที่ต้องฝึกปฏิบัติด้วย วิชาพลศึกษามี ข้อจำกัด คือ การสอนควบคู่กับการลงมือฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งไม่สามารถทำได้หรือทำได้ยากในการเรียนรูปแบบ ออนไลน์ มีการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนการสอน วิชาพลศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและ พลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาระดับ ประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 4 ยังพบปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งปัญหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ที่ยังไม่รองรับกับคุณลักษณะ ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ปัญหาด้านผู้สอนพลศึกษา ยังไม่มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย และยังขาด ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ปัญหาด้านอุปกรณ์ สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ที่ยังไม่พร้อม ในด้านเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์สื่อ และ สถานที่ที่ใช้ในการเรียนรู้ และปัญหาด้านการวัดผล และประเมินผลที่ยังไม่ครอบคลุมในทุก ๆ ทักษะ (Pintong, & Buppawong, 2022) จึงเป็นความท้าทายใน การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในยุคพลิกผัน เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการให้เหมาะสม ลดความ เหลื่อมล้ำและทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์กับผู้เรียนสูงสุด ดังนั้น ถึงเวลาการศึกษาไทยต้องปรับเปลี่ยนจากการ ให้ความสำคัญที่ความรู้สู่การเพิ่มคุณค่าในการจัด การเรียนการสอนและการวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นการบริหาร จัดการศึกษาอย่างจริงจังทั้งระบบการจัดการเรียนการสอน จึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะตามแนวทางการพัฒนา ในศตวรรษที่ 21 (Funchien, 2019a; Lekhakula, 2021)

หลักสูตรการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามครบ ทุกองค์ประกอบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยใช้การออกกำลังกาย กีฬา และกิจกรรมอื่น ๆ

เน้นการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางร่างกายควบคู่ไปกับด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ที่ผ่านมาผู้สอนและผู้เรียนจะมีลักษณะปฏิสัมพันธ์แบบซึ่งหน้าเป็นการสอนเชิงปฏิบัติการ สอนทฤษฎีควบคู่ไปกับการฝึกทักษะ โดยจะเห็นได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนได้มีการปรับเปลี่ยนตั้งแต่มีการระบาดของ COVID-19 ตลอดจนการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้อิงวิชาชีพศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการนำความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพศึกษามาผสมผสานให้เข้ากัน สอดคล้องกลมกลืน แล้วนำมาจัดการเรียนรู้ภายใต้หัวข้อเดียวกัน เน้นองค์รวมของเนื้อหาที่เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการเน้นเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนด เน้นการนำประสบการณ์จากภาคปฏิบัติมาใช้เป็นหลักในการศึกษาภาคทฤษฎี ผู้สอนแบบบูรณาการโดยเริ่มจากการวางแผนการจัดการเรียนการสอนพลศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่การสร้างกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมจากผู้เรียนมุ่งประโยชน์สูงสุดจากการเรียนรู้ทางพลศึกษา การเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้สอนเป็นผู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งแบบองค์รวม ช่วยให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้รอบตัว เป็นการเรียนการสอนแบบทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ส่งเสริมสนับสนุนให้ได้คิดวิธีการและเทคนิคใหม่ ๆ ผ่านการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อให้เกิดการพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ (Suksai, 2018; Pintong, & Buppawong, 2022) ในศตวรรษที่ 21 การเตรียมตัว ยอมรับ และปรับเปลี่ยนทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะช่วยให้เกิดการปรับตัวได้ง่ายทันต่อสถานการณ์ในยุคของความเปลี่ยนแปลงและ

ไม่แน่นอน จนเกิดเป็นรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมเนื่องจากการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะความคิดระดับสูงอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินข้อมูลในสถานการณ์ใหม่ได้ดี อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ทางพลศึกษา บรรลุเป้าหมายของการเรียนร่วมกันอย่างมีความสุข

สำหรับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ในประเด็นการศึกษาในยุคพลิกผันที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ซึ่งประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ที่กล่าวถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ฝึกอบรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงานระหว่างการศึกษ ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติ และบริบทโลก ประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน (Office of the Education Council, 2017) ได้แก่

1. ความรู้ (knowledge) หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ที่เกิดจากหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ หรือต่อยอดความรู้ในการประกอบอาชีพ ดำรงชีวิต อยู่ร่วมกันในสังคม และพัฒนาอย่างยั่งยืน สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

2. ทักษะ (skills) หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ ฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดความแคล่วคล่องว่องไว และชำนาญ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพหรือ

วิชาการ พัฒนาค่านิยม และพัฒนาสังคม สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

3. จริยธรรม (ethics) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำระดับบุคคลที่สะท้อนถึง ความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตน ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น

4. ลักษณะบุคคล (character) หมายถึง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และค่านิยมที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์ วิชาชีพ และสถาบัน โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์จากหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

ในขณะที่โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน ระบบการศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโลก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการเรียนการสอน สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนอย่างมาก

ทิศทางการจัดการเรียนรู้ในยุคพลิกผัน

สำหรับแวดวงการศึกษาได้รับรู้และตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการแพร่ระบาดของ COVID-19 แล้ว ด้วยกระบวนการเรียนรู้การสอนในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ที่มีการปรับตัวที่ละน้อย แต่เมื่อมีการแพร่ระบาดของ COVID-19 จึงได้มีการปรับใช้ในอัตราที่เร่งขึ้น การออกแบบบทเรียน การจัดการห้องเรียน การใช้สื่อในการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ถึงแม้จะมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติ แต่ต้องยอมรับว่าการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เป็นวิถีใหม่ที่จะเป็นไปของการศึกษาไทยในกระแสปัจจุบัน

ดังนั้น ทักษะในการจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์ของผู้สอนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง การศึกษาเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ถูกใช้เป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ด้วยการพัฒนา รูปแบบและแนวทางปฏิบัติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะที่เชี่ยวชาญและสมรรถนะเหมาะสมเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบัน กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะความชำนาญ และความรู้เท่าทันต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อความสำเร็จของผู้เรียนทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต บทบาทของผู้สอนจึงต้องเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ผู้สอนในศตวรรษที่ 21 จะต้องเปลี่ยนจากการสอนไปสู่การเป็นผู้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา จากการถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้อำนวยความสะดวกสร้างความรู้ เปลี่ยนจากสอนวิชาไปสู่การพัฒนาครบทุกด้าน เปลี่ยนจากรู้วิชาไปเป็นมีทักษะ เปลี่ยนจากการเป็นผู้รู้ไปเป็นผู้เรียนรู้ และเปลี่ยนจากครูผู้รอบรู้วิชาเป็นผู้กำกับกับการเรียนรู้ของผู้เรียน การออกแบบการเรียนการสอนของผู้สอนในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (Thong-Kumpao, & Khajornsilp, 2021)

การจัดเรียนการสอนรู้ทางออนไลน์ในยุคดิจิทัล เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงวิธีเรียนจากเดิมเป็นการเรียนที่ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ การสอนแบบออนไลน์มีองค์ประกอบ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา สื่อการเรียน

และแหล่งเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้ ระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ การวัดและการประเมินผลโดยรูปแบบการเรียนรู้ การสอนมีหลากหลายวิธีที่จะทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้ เปลี่ยนแปลงพื้นที่การเรียนรู้เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันและนวัตกรรมที่สร้างสรรค์เนื้อหาที่ช่วยอำนวยความสะดวกการสอน ทำให้สามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาได้จากทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกันในการเรียนรู้วิถีใหม่ (new normal) เป้าหมายของการศึกษาอาจยังคงเดิมแต่ผู้เรียนสามารถใช้วิธีที่แตกต่างในการไปถึงจุดหมายได้ ผู้เรียนบางคนอาจเรียนรู้ได้เร็วกว่าหากได้ดูภาพหรือคลิปวิดีโอ ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบจากการฟังผู้สอนบรรยาย การกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถดำเนินการเรียน การสอนให้ไปได้อย่างอมแสดงให้เห็นถึงการบริหารรูปแบบการเรียนการสอนหลังการแพร่ระบาดของ COVID- 19 โดยการเว้นระยะห่างทางสังคม และการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่ สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ (change learning) เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่เกิดขึ้น (Suparan, 2020)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (Office of the Education Council, 2017) ได้วางเป้าหมายด้านผู้เรียน (learner aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วยทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (reading) การเขียนได้ (writing)

และการคิดเลขเป็น (arithmetic) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (critical thinking and problem solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (creativity and innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (cross-cultural understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (collaboration, teamwork and leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ (communications, information and media literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (computing and ICT literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (career and learning skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (compassion)

การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาอาศัยหลักสูตรแกนกลางเป็นแนวทางโดยคำนึงถึงลักษณะและความต้องการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนทุกระดับชั้น สิ่งแวดล้อม นโยบาย/ปรัชญาสถานศึกษา ตลอดจนทฤษฎีการเรียนรู้ โดยดำเนินการดังนี้ 1) กำหนดแนวทางของกิจกรรม 2) คำนึงถึงความจำเป็น ลักษณะความสามารถ และความต้องการของนักเรียน 3) จัดกิจกรรมให้มีความสมดุลและครอบคลุมประสบการณ์หลาย ๆ รูปแบบ 4) คำนึงถึงคุณค่าของความคิดรวบยอดที่ผู้เรียนทุกคนจะได้รับ 5) เลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ตัวชี้วัด และปรัชญาพลศึกษา 6) สาระเนื้อหาของกิจกรรมตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในทุก ๆ ด้าน 7) สาระเนื้อหาของกิจกรรมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของร่างกายและทักษะการเคลื่อนไหวเบื้องต้นของผู้เรียน

8) วางแผนล่วงหน้าเป็นปีในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน 9) จัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่น่าสนใจสำหรับผู้เรียนทั้งชายและหญิง 10) บริหารกิจกรรมให้ดีที่สุดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเต็มที่ (Kuna-apisit, 2018) ผู้สอนจะต้องปรับมุมมองต่อการเรียนการสอนผ่านการฝึกอบรม เรียนรู้เทคนิค กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน และประยุกต์ใช้สื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับการศึกษาศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่แสวงหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ และหมั่นเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับให้เข้ากับกระบวนทัศน์ใหม่ โดยเฉพาะการผสมผสานระหว่างการสอนแบบออนไลน์ และการสอนในชั้นเรียนปกติ ผู้สอนจะต้องได้รับการติดอาวุธให้สามารถมีกระบวนการสอนที่เน้นผลลัพธ์ขั้นสูง (high-impact teaching practices) เช่น การเรียนรู้ด้วยการใช้โครงงานเป็นฐาน อันเป็นกระบวนการที่จะกระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนโดยใช้โครงการเป็นสื่อการเรียนรู้ ผูกตั้งคำถาม ค้นคว้าบันทึก และหาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง แนวทางปฏิบัตินี้ถือเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนานักเรียนด้วยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ประเทศไทยต้องเร่งสร้างให้เกิดความได้เปรียบแข่งขันด้านทรัพยากรมนุษย์ของไทยเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยให้เติบโต ก้าวหน้า อย่างยั่งยืน (Anuyan, 2020) ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ

รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (active learning)

วิชาพลศึกษา เป็นวิชาที่เน้นการเรียนรู้ทางด้านทักษะพิสัย (domain of psychomotor skill) ซึ่งเกิดจากการเรียนผ่านการฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ

หากจะปรับเปลี่ยนรูปแบบโดยใช้การสอนในรูปแบบออนไลน์ จึงจำเป็นต้องพิจารณาการจัดการเรียนการสอนโดยพิจารณาจาก

1) มุมมองต่อการใช้รูปแบบออนไลน์ในการสอนภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทางเลือกในการนำรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์มาใช้ในการสอนภาคปฏิบัติ และรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่เหมาะสมสำหรับการสอนภาคปฏิบัติ

2) ผลลัพธ์ของการเรียนการสอนออนไลน์ ประกอบด้วย ผลลัพธ์ทางบวกและผลลัพธ์ที่ทำลายตามตัวชี้วัดหรือเกณฑ์ที่กำหนด

3) ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ไปใช้ในการสอนภาคปฏิบัติ ซึ่งอาจมีการปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลาตามความพลิกผันในปัจจุบัน

จะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์วิชาพลศึกษาในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) สร้างแรงบันดาลใจให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (coach & mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างมีความหมาย ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (higher-order thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และถาม อภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้

1) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำของผู้เรียน การมีวิจารณญาณและการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะมีโอกาสมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงและมีการใช้วิจารณญาณในการคิดและตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น มุ่งสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้กำกับทิศทางการเรียนรู้ ค้นหาสไตล์การเรียนรู้ของตนเองสู่การเป็นผู้คิด ผู้รู้ ตัดสินใจด้วยตนเอง (metacognition) เพราะฉะนั้น การจัดการเรียนรู้เชิงรุก จึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง ในการมีวิจารณญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน การตัดสินใจ และการสร้างสรรค์

2) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่มจะนำไปสู่ความสำเร็จในภาพรวม

3) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผ่านการใช้กิจกรรมที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้

ให้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนเลือกเรียนรู้ กิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง เกิดความรับผิดชอบและทุ่มเทเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ

4) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งตัวผู้เรียนและตัวผู้สอน เป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เลือกใช้ความถนัด ปรับเปลี่ยนบทบาท แสวงหาวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้สอนเกิดทักษะในการสอนและมีความเชี่ยวชาญในบทบาท หน้าที่ที่รับผิดชอบ เป็นการพัฒนาดน พัฒนางาน และพัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกัน ความสนใจความสามารถที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual different) สอดรับกับแนวคิดพหุปัญญา (multiple intelligence) เพื่อแสดงออกถึงตัวตนและศักยภาพของตัวเอง ส่วนผู้สอนต้องมีความตระหนักที่จะปรับเปลี่ยนบทบาท แสวงหาวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้สอนเกิดทักษะในการสอนและมีความเชี่ยวชาญในบทบาท หน้าที่ ที่รับผิดชอบ เป็นการพัฒนาดน พัฒนางาน และพัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกัน

วิธีการสอนที่เน้นการเรียนแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อาจจัดในรูปแบบของการระดมสมอง (brainstorming) แบบเน้นปัญหา/โครงงาน/กรณีศึกษา (problem/project-based learning/case study) แบบแสดงบทบาทสมมุติ (role playing) แบบแลกเปลี่ยนความคิด (think-pair-share) แบบสะท้อนความคิด (student's reflection) แบบตั้งคำถาม (questioning-based learning) ผ่านรูปแบบนวัตกรรมการเรียนการสอน หรือการพัฒนา

นวัตกรรมการช่วยเรียนรู้ ผักทักษะและรูปแบบใช้เกม (games-based learning) (Prompasit, 2016) ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาโดยเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผ่านการพัฒนาวัตกรรมการทางพลศึกษา หรือเรียนรู้ผ่านเกมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างแรงจูงใจให้เกิดความคิดสร้างสรรค์โดยผู้สอน นำข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากผู้เรียนสะท้อนระหว่างการเรียนรู้ หรือหลังจากเรียนในแต่ละครั้ง นำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากลักษณะที่กล่าวมาข้างต้น มีผู้ศึกษาและออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อให้ผู้เรียน เรียนรู้อย่างสนุก มีส่วนร่วม ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายที่สมวัยผ่านเกมหรือกิจกรรมทางกาย ตัวอย่างเช่น การพัฒนาวัตกรรมการ Tagtiv8 active learning ของ Leed Beckett University (Kriel, 2021) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการรายวิชาต่าง ๆ กับเกมหรือกิจกรรมด้านร่างกาย ทำให้เด็ก ๆ เรียนรู้อย่างสนุก มีส่วนร่วมและเกิดพัฒนาการด้านร่างกายที่สมวัย รายวิชาคณิตศาสตร์ ผู้สอนจะให้โจทย์เลข บวก ลบ คูณ หรือหารที่เหมาะสมตามชั้นปี จากนั้นให้เด็กที่ร่วมกิจกรรมค้นหาตัวเลข หรือวิ่งไปดึงป้ายผ้าจากเพื่อนคนอื่น เพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวพร้อมการเรียนรู้ กรณีที่เป็นวิชาอื่น ๆ อาจกำหนดคำหรือประโยคให้ผู้เรียนค้นหาตัวอักษรให้ครบประโยคแล้วนำมาเรียงต่อกันพร้อมนำเสนอความหมาย ส่งผลให้ผู้เรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายเพิ่มมากขึ้น อารมณ์ดี สดใส ร่าเริง และมีพัฒนาการที่สมวัย และจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมนี้ ได้รับคำตอบว่า รู้สึกมี

ความสุข สนุกกับการเรียน จำสิ่งที่เรียนได้ คิดเลขได้ไว ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ และได้ออกกำลังกาย สำหรับการสร้างการมีส่วนร่วมและการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผู้สอนอาจจัดในรูปแบบของการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น นวัตกรรมช่วยฝึกความแม่นยำ ทักษะการอันเดอร์ไนท์ฟาวอลเลย์บอล (Kaeosuwan, 2021) ที่ผลิตมาจากอุปกรณ์ที่สามารถหาได้ในบ้าน ประกอบด้วย ท่อพีวีซี เชือก ล้อเลื่อน และตาข่ายใส่ลูกวอลเลย์บอล โดยอุปกรณ์นี้ช่วยฝึกความแม่นยำ ทักษะการอันเดอร์ได้จริง เน้นจุดสัมผัสของลูกบอลกับแขน ซึ่งผู้เรียนสามารถประยุกต์อุปกรณ์โดยอาศัยความร่วมมือจากเพื่อนหรือบุคคลในครอบครัว หากผู้เรียนต้องการปรับเปลี่ยนชนิดกีฬาและต้องการฝึกฝนได้ด้วยตนเอง และผู้เรียนพัฒนาวัตกรรมการที่ตนเองสนใจและถนัด เช่น อุปกรณ์ฝึกทักษะการรูกีฬาเบดมินตัน (Junjin, Saithasao, & Intisam, 2014) เป็นนวัตกรรมที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย ที่ผู้เรียนสนใจพัฒนาขึ้นเพื่อช่วยฝึกทักษะการตีลูกให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้รู้สึกมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้อย่างสนุกและมีความสุข

การเรียนรู้ผ่านเกม หรือ game-based learning (GBL) เป็นการเรียนรู้รูปแบบหนึ่ง ซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อให้มีความสนุกสนานไปพร้อม ๆ กับการได้รับความรู้ โดยการสอดแทรกเนื้อหาบทเรียนเอาไว้ในเกม และให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยผู้เรียนจะได้รับความรู้ต่าง ๆ ผ่านการเล่นเกมไปด้วย การเรียนรู้ผ่านเกมมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำท่าย เกิดการเข้าสังคมจากการทำกิจกรรมแบบเป็นกลุ่มและยังช่วยให้ร่างกายแข็งแรง อีกทั้งยังเป็นการบริหารสมอง ฝึกการเคลื่อนไหวไปในทิศทาง

ต่าง ๆ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจึงเป็นส่วนที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและสร้างทักษะพื้นฐานด้านการเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย ความคิด ความจำ การเข้าสังคมและพัฒนาสมรรถภาพทางด้านร่างกาย ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับเนื้อหาของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะชีวิต และอาชีพที่เน้นให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่น รู้จักปรับตัว มีภาวะผู้นำ มีความคิดริเริ่ม ใฝ่ใจตัวเอง เรียนรู้วัฒนธรรม รู้จักเข้าสังคม มีความขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบและรู้จักพัฒนาตัวเอง (Funchien, 2019b)

สรุป

การศึกษาในยุคพลิกผันที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาที่ต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนแบบพหุโลก จากรูปแบบการฝึกปฏิบัติที่ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์แบบซึ่งหน้าเป็นรูปแบบออนไลน์ ซึ่งไม่ว่ารูปแบบการเรียนจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม ผู้สอนจะต้องกำหนดแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและผู้สอน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (higher-order thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และถาม อภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วม

ในการสร้างความรู้ จากข้อมูลการศึกษาดังกล่าวจึงจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษา โดยเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผ่านการพัฒนานวัตกรรมทางพลศึกษา หรือเรียนรู้ผ่านเกม เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม และการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ผู้สอนจำเป็นต้องนำข้อมูลย้อนกลับมาจากการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสะท้อนระหว่างการเรียนรู้หรือหลังจากเรียนในแต่ละครั้ง นำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สุดท้ายแล้วผู้เรียนและผู้สอนจะเกิดการยอมรับ ปรับตัว เปลี่ยนแปลง และพัฒนา ตามความผันผวน (V-volatility) ความไม่แน่นอน (U-uncertainty) ความซับซ้อน (C-complexity) และความคลุมเครือ (A-ambiguity) ตาม VUCA world

เอกสารอ้างอิง

- Anuyan, S. (2020). The future of education: The impact of the COVID-19 pandemic crisis. *Journal of Education Loei Rajabhat University*, 14(2), 14-25. (in Thai)
- Funchien, N. (2019a). *Promoting Thai education to cope with the VUCA world*. Retrieved 25 October 2022, from <https://www.trueplookpanya.com> (in Thai)
- Funchien, N. (2019b). *What is games based learning or GBL?*. Retrieved 25 October 2022, from <https://www.trueplookpanya.com/education/content/84436> (in Thai)
- Junjin, K., Saithasao, T., & Intisarn, P. (2014). *Training equipment for attacking badminton sports*. Retrieved 10 August 2022, from <https://sites.google.com/a/g.swu.ac.th/nwatkrm-fuk-kar-ti-baedminton/> (in Thai)
- Kaeosuwat, M. (2021). *Innovation for improve the lower-hand precise skill of volleyball player*. Retrieved 17

- July 2021, from <https://www.youtube.com/watch?v=M-3xmdB60-4> (in Thai)
- Kriel, A. (2021). *Move and learn with Tagtiv8*. Retrieved 10 August 2022, from <https://www.thekommon.co/hundred/>
- Kuna-apisit, W. (2018). *Physical education curriculum and learning management (updated version 2018)*. Bangkok: Academic Promotion Center. (in Thai)
- Lekhakula, A. (2021). Next normal higher education: Challenges. *Journal of Education and Innovative Learning*, 1(2), 111-125. (in Thai)
- Lertsakornsiri, M. (2021). Factors effecting on learning behaviors with students' online learning in Saint Louis College from COVID-19 situations. *Journal of Health and Health Management*, 7(1), 13-27. (in Thai)
- Office of The Education Council. (2017). *Thailand education scheme in brief (2017-2036)*. Retrieved 22 November 2022, from <https://www.stou.ac.th/Offices/> (in Thai)
- Paichayontvijit, T., & Thitisawan, S. (2022). *The impact of the COVID-19 outbreak on education*. Retrieved 20 November 2022, from <http://www.eco.ru.ac.th/TreeNub/publish02-02> (in Thai)
- Pintong, N., & Buppawong, N. (2022). Learning management in physical education of teachers in the 21st century for primary school students in regional education office no. 4. *Journal for Social Sciences Research*, 13(1), 1-19. (in Thai)
- Prompasit, P. (2016). *Handbook learning management active learning (AL) for HUSO at KPRU*. Retrieved 25 October 2022, from <https://huso.kpru.ac.th/File/Academic/Manual-KM58.pdf> (in Thai)
- Ra-ngaptook, W. (2020). Thai learners' key competencies in a VUCA world. *Journal of Teacher Professional Development*, 1(1), 8-18. (in Thai)
- Senaphong, T. (2020). *8 Problems studying online*. Retrieved 20 November 2022, from <https://www.posttoday.com/politic/news/623839> (in Thai)
- Suksai, P. (2018). Physical education teacher in the 21st century. *FEU Academic Review*, 12(S), 8-21. (in Thai)
- Suparan, K. (2020). *Teacher skills and new era online learning management*. Retrieved 17 July 2021, from <https://www.educathai.com/knowledge/articles/372>. (in Thai)
- Tangkitvanich, S. (2020). *Education disruption*. Retrieved 20 November 2022, from <https://www.eef.or.th/disrupt-education-1> (in Thai)
- The National Economic and Social Development Council. (2018). *National strategy 2018 – 2037*. Retrieved 22 November 2022, from https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/main.php?filename=intro (in Thai)
- Thong-Kumpao, K., & Khajornsilp, J. (2021). A Study of guideline for management in physical education teaching in the 21st century of Faculty of Education Thailand National Sports University Ministry of Tourism and Sports. In S. Boonchareon (Ed.), *Proceedings of 8th National Conference of Nakhonratchasima College 2021* (pp. 292-302). Nakhon Ratchasima: Research and Development Institute, Nakhonratchasima College. (in Thai)
- Thongleamnak, P. (2021). *Explore the impact of COVID-19, A major turning point in world education*. Retrieved 20 November 2022, from <https://www.eef.or.th/article1-02-01-211/> (in Thai)
- Tochaiyaphumi, A. (2016). Developing achievement in health and physical education life safety unit by using cooperative learning stad techniques for grade 8 students. *Graduate Studies Journal*, 14(67), 77-82. (in Thai)